

≡ Eesti
≡ Kontsert

SÜMFOONILINE

Thelonious Monk

ERSO
EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

admirals

**Eesti Kontserdi
hooaja peatoetaja**

**Ole oma
finantsmaailma
dirigent!**

admirals.com

R 19. APRILL 2024 19.00 Estonia kontserdisaal
L 20. APRILL 2024 19.00 Pärnu kontserdimaja

SÜMFOONILINE

Thelonious Monk

Eero Koivistoinen saksofon, Soome
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Dirigent **Antti Rissanen** Soome

KAVA

„Round About Monk“ – muusika **Thelonious Monk** (1912–1982),
arranžeerinud **Eero Koivisto** (1946)

„Well, You Needn't“ – muusika **Thelonious Monk**,
arranžeerinud **Antti Rissanen** (1975)

Kestus kuni 45 minutit

V A H E A E G

„Suisto“ / „Delta“ – muusika ja arranžering **Eero Koivisto**

„Baltic Sea Blues“ / „Läänemere bluus“ – muusika ja
arranžering **Eero Koivisto**

- „Prologue“ / „Proloog“
- „Archipelague“ / „Arhipelaag“
- „Blues“ / „Bluus“
- „Solutions“ / „Lahendused“
- „Epilogue“ / „Epiloog“

„Kukouri“ – muusika ja arranžering **Antti Rissanen**

Orkestris teevad kaasa ja soleerivad:

Seppo Kantonen klaver, Soome
Filemon von Numers kontrabass, Soome

Kestus kuni 55 minutit

Koostöös Eesti Riikliku Sümfooniaorkestriga

Moodsa džässi ehk *bebop*’i tõus mõjutas 1940. aastatel tuntavalt muusikamaastikku, muutes žanri tõeliselt progressiivseks ja eksperimentaalseks. Muutus tähendas lõppu kergema džässi domineerimisele ja žanr sai omaseks nn kunstmuusika vormidele, mis olid ja on suunatud nõudlikumale publikule. New Yorgis elanud džässpianistist helilooja **Thelonious Monk** (1912–1982) oli toonaste muutuste üks peamisi põhjustajaid. Tema äärmiselt isikupärase loomingustiiliga harjumine võttis kuulajatel aega, ent Monk ei lasknud end sellest heidutada: „Tuleb olla originaalne, sest kui sa oled nagu iga teinegi, milleks siis sind veel vaja on?“ Paljud tema teosed said džässistandarditeks ning tulevad nüüd ettekandele Soome džässi *grand old man*’i Eero Koivistoieni äärmiselt mitmekihilistes sümfoonilistes arranžeringutes. Taas Antti Rissaneni juhatusel kõlav Eesti Riiklik Sümfooniaorkester loob mõttelise järje 2022. aasta lõpus sama koosseisu ette kantud kontserdiprogrammile Duke Ellingtoni muusikast.

Kontserdi avab „**Round About Monk**“ – Eero Koivistoieni arranžering Thelonious Monki tuntud kompositsioonidest: „Brilliant Corners“, „Round Midnight“, „Jackie-ing“ ja „Crepuscule With Nellie“; viimane osa („Epilogue“) on muusikaline mõistatus, kus on kasutatud lugusid „Friday The 13th“,

„Brilliant Corners“ ja „Misterioso“. Kuulda võib ka lühimotiive paladest „Off Minor“ ja „Trinkle Tinkle“.

„**Well, You Needn't**“ on Antti Rissaneni uhiuus seade Thelonious Monki loost, mille ta tegi spetsiaalselt selleks kontserdiks. Rissanen astub teoses üles ka trombonistina.

Kontserdi teises pooles kõlab originaalmuusika, mis on seotud Läänemerega. Eero Koivistoieni orkestriteos „**Suisto**“ („**Delta**“), mille tellisid 2018. aastal Lohisoitto Festival ja Kymi Sinfonietta, näitab laia ampluaaga autori klassikalist külge. Sama helilooja „**Baltic Sea Blues**“ („**Läänemere bluus**“) on tellimustöö, mille esitasid talle 2012. aastal Kymi Sinfonietta ja Baltic Sea Action Group (BSAG). See bluusiliku atmosfääriga viieosaline süit („Proloog“ – „Arhipelaag“ – „Bluus“ – „Lahendused“ – „Epiloog“) kõneleb Läänemere murettekitavalt halvast seisundist. Instrumentalistidena astuvad siin esile džässpianist Seppo Kantonen, bassimängija Filemon Von Numers ja teose autor saksofonil. „Läänemere bluus“ on multimeediateos – seda saadab video, mis näitab Läänemerd selle ilus ja valus.

Antti Rissaneni „**Kukouri**“ on inspireeritud Kotka linna saarestikus toimunud suurest Svensksundi lahingust. Pärast Vene–Rootsi sõda (1788–1790), eelkõige tänu Rootsi

võidule Porrassalmi lahingus ja Svensksundi merelahingus, otsustas Vene keisrinna Katariina II tugevdada kaitset impeeriumi loodepiiril. Sõja sihtmärgiks osutus kindlussaar Kukouri, mis hävitati peaaegu täielikult.

Eero Koivisto. Foto: Teemu Salminen

Soome helilooja, arranžeerija, dirigent, produtsent ja pedagoog **Eero Koivisto** (*1946) tuli oma kodumaa džässiareenile 1960. aastate keskel ning on sellest peale olnud üks silmapaistvamaid soome džässmuusikuid – üks suurimaid saksofonimängijaid ja džässartiste läbi aegade. Mitmekülgse ja loovana ulatub tema haare keerukatest džässisoolodest sümfooniliste suurteosteni.

Muusikast huvitus Eero juba varakult – õppinud algul viiulit, läks ta 16-aastaselt üle altsaksofonile,

mille vahetas hiljem tenor- ja sopransaksofoni vastu. Vaevalt kahekümnesena, kui ta tudeeris Sibeliuse Akadeemias saksofoni Eero Linnala ja heliloomingut Aulis Sallineni juures, oli ta Helsingi džässklubides juba tuntud nägu.

Oma esimese ansambli moodustas Koivisto koos Edward Vesala (löökpillid) ja Pekka Sarmantoga (bass). See improvisatsiooniline trio oli esimene, kes viljeles Soomes avangardi ja vaba džässi. 1967. aastal nimetas äsjaloodud Soome Džässiliit ta kõige esimeseks Georgie auhinna saajaks ning ta nomineeriti aasta džässmuusikuks. 1969. aastal võitis Koivisto oma bändiga ansamblite konkursi Montreux's, millega kaasnes võimalus esineda Newporti džässifestivalil USAs. See auhind oli õigupoolest esmakordne tunnustus soome džässile nii kõrgel tasemel. 1970. aastate alguses lihvis Koivisto oma oskusi Bostonis prestiižikas Berklee Muusikakolledžis, kus tema õpetajateks olid Herb Pomeroy ja Joe Viola. 1981. aastal võitis ta Euroopa Ringhäälingute Liidu (EBU) korraldatud Nordringi konkursil Jerseys arranžeerija preemia oma orkestriteosega „Ultima Thule“. Kuus aastat hiljem, kui Luovan Säveltaiteen Edistämmissäätiö (Soome Muusika Edendamise Fond) organiseeris bigbänditeoste võistluse, pälvis Koivisto esikoha teosega „Kukonpesä“.

Tähtsat osa tema karjääris on etendanud 1975. aastal loodud UMO džässorkester. 1990. aastate keskel, kui tema tegevuse raskuspunkt kaldus komponeerimisele ja dirigeerimisele, määrati Koivisto selle nimeka orkestri kunstiliseks juhiks (1996–98). Ta on dirigendina kõrgelt hinnatud mitte ainult kodumaal, vaid ka Saksamaal, Norras, Taanis, Ungaris, Eestis, Leedus, Jaapanis ja Lõuna-Aafrikas.

Aastatel 1998–2008 tegeles Eero Koivisto projektidega Aafrikas ja sealse päritoluga muusikaga. 1998. aastal salvestas ta albumi „Eero Koivisto and Senegalese Drums“ ning 2003. aastal koos Galaxy ansambliga plaadi, mis sisaldas *mbalaxi* ja teisi Senegali muusikapärandi žanre. Lisaks on ta üllitanud mitmeid Aafrika-teemalisi albumeid plaadisarjas Naxos World. Koivisto on tegutsenud ka Jaapanis. 2014. aastal esitas ta oma muusikat koos Tetsuya Tatsumi bigbändiga kahel kontserdil Tōkyōs.

Üks tema salvestuskarjääri kõrghetki oli plaat „Picture In Three Colours“ (1983), mille tarvis ta tõi kokku rahvusvahelised megastaarid, nagu Jack DeJohnette (löökpillid), John Scofield (kitarr), Tom Harrell (trompet), Jim McNeely (klaver) ja Ron McClure (bass). Mitmed neist tulid uuesti kokku 1992. aastal ja salvestasid albumi „Altered Things“, mis sai kriitikutel kõrgeid hinnanguid: „Koivisto on

esmaklassiline helilooja, kõrgeimal tasemel arranžeerija ja võimas improviseerija tenorsaksofonil“ (Bill Milkowski ajakirjas Down Beat). Koos erinevate rahvusvaheliste ansamblitega võib teda kuulda veel albumitel „Dialog“ (1995), „Sometime Ago“ (1999) ja „Zone: First Definition“ (1999).

Uue sajandi algul salvestas Koivisto kolm plaati koos lauljatar Johanna Iivanaineniga, kvartetialbumi „Utu“ Soome rahvalauludega ja *funk*-albumi „X-Ray“. Tema plaadid – „Hati Hati“ (2015), „Arctic Blues“ (2016) ja „Illusion“ (2017) – on ilmunud kaubamärgi all Svart Records, mis kavatseb taasavaldata kõiki tema vanemad salvestised, peamiselt vinüüli formaadis. Juba on uuesti välja antud „Valtakunta“, „Odysseus“, „For Children“, „The Original Sin“, „Wahoo!“, „3rd Version“, „The Front is Breaking“ ja „Labyrinth“.

Koivisto on oma kodumaal teinud koostööd pea iga soome džässmuusikuga ja suure hulga ansamblitega. Tema olulisim tööandja aastatel 1975–1990 ja 1996–1998 oli UMO džässorkester, kus ta töötas saksofonisti, dirigendi ja kunstilise juhina koos mitmete legendaarsete džässmuusikutega. Koivistoni välismaistest muusikutest koostööpartnerite loetelu ulatub saja nimeni.

Antti Rissanen. Foto: Jukka Rapo

Antti Rissanen (*1975) on oma põlvkonna rahvusvaheliselt tuntumaid Soome muusikuid. Saanud hariduse klassikalise pianisti ja dirigendina ning džässtrombonisti, arranžeerija ja heliloojana, on ta olnud edukas erinevate muusikastiilide kasutamisel. Helsingis elav Rissanen tegutseb aktiivselt nii kodusel kui ka rahvusvahelisel muusikamaastikul trombonistina. Dirigendina juhatab ta regulaarselt mitmeid Soome sümfooniaorkestreid, samuti selliseid kollektiive, nagu UMO džässorkester, Great Helsinki Swing bigbänd, Soome noortest staaridest koosnev bigbänd ning Metropolia ja Imatra bigbändid. Aastatel 2011–2019 töötas ta peadirigendina Moskvas baseeruva ja professionaalsetest mängijatest koosneva George Garaniani bigbändi juures.

Antti Rissanen on õppinud aastail 1995–1997 Berliinis prof Jiggs Whighami juures (Hanns Eisleri nimeline Muusikakõrgkool) ja 1999–2000 New Yorgis Conrad Herwigi käe all (The New School University). 2001. aastal lõpetas ta magistrikraadiga Sibeliuse Akadeemia džässiosakonna ja kaitses 2014. aastal samas doktorikraadi.

Tromboonimängijana on Rissanen võitnud arvukalt auhindu ning olnud alates 2002. aastast kriitikute küsitluse järgi Soome veebiajakirja Jazzrytmit parima Soome džässtrombonisti positsioonil. Kaasmaalased tunnevad teda ka tänu sagedastele ülesastumistele Soome televisioonis, kus ta mängib tippasemel pop- ja stuudioansamblite koosseisus.

Rahvusvaheliste artistide hulka, kellega Rissanen on esinenud, kuuluvad Palle Mikkelporg, Alex Riel, Mads Vinding, Florian Weber, Jamie Davis, Cynthia Scott, Niki Harris, Deborah Davis, The New York Voices, Joan Falkner, Pappini Sisters, Claudio Roditi, Benny Golson, Bill Evans, Dave Weckle, Mark Egan, Mike Abene, John Fedchock, Lenny Picket, Charles Tolliver, Magnus Broo, Bill Watrous, Dick Oatts, Ingrid Jensen, Jimmy Smith, Jim McNeely, Tim Hagans, John Taylor, Kenny Garret, Jim Beard, Randy Brecker, Joe Lovano, Conrad Herwig, Jack Walrath, Jiggs Whigham, Peter

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester. Foto: Tiit Mötus

Herbolzheimer, Bill Holman, Maria Schneider, Palle Mikkelporg, Thooths Thielemans, Ted Trimble, Gene Calderazzo, Eero Koivistoinen, Jukki Uotila, Jukka Perko, Severi Pyysalo ja Jukka Linkola.

Arranžeerijana on Antti Rissanen teinud umbes 300 seadet bigbändile ja sümfooniaorkestrile.

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester (ERSO) on elav ja mitmekülgne orkester, kes püüdleb alati tippaseme poole. Eesti vanimal ja mainekaimal regulaarselt tegutseval sümfooniaorkestril täitub sel hooajal 97. tegevusaasta. ERSO ajalugu ulatub aastasse 1926 ning sarnaselt paljude omataolistega maailmas on see seotud rahvusliku ringhäälingu sünni ja arenguga. Alates

hooajast 2020/2021 on enam kui 100-liikmelise orkestri peadirigent ja kunstiline juht Olari Elts. Neeme Järvi jätkab koostööd ERSOga eluaegse aupeadirigendina, orkestri kunstiline nõustaja on Paavo Järvi, varasemad peadirigidid on olnud Olav Roots, Paul Karp, Roman Matsov, Neeme Järvi, Peeter Lilje, Leo Krämer, Arvo Volmer, Nikolai Aleksejev ja taas Neeme Järvi.

ERSO on käinud arvukatel turneedel ning osalenud mainekatel rahvusvahelistel muusikafestivalidel. Möödunud hooajal esineti Olari Eltsi juhatusel Nürnbergis, Münchenis ja Pariisis. Samuti toimus orkestri esimene kontserdireis Suurbritanniasse, kus kahe nädala jooksul anti 11 kontserti. 2021. aasta novembri lõpus osalesid ERSO ja Elts Poolas rahvusvahelisel Kesk- ja Ida-

Euroopa muusikafestivalil Eufonie. 2019. aastal avasid ERSO ja Neeme Järvi Prantsuse Raadio maineka Montpellier' muusikafestivali ning orkester käis Kesk-Euroopa turneel, kus Neeme Järvi juhatusel esineti Viini Musikvereini kuldses saalis, Linzi Brucknerhausi suures saalis, Praha Rudolfinumi Dvořáki saalis ja Bregenzi Bodensee saalis ning Mihhail Gertsji juhatusel Saksamaal Erlangenis ja Viersenis. Veel on esinetud sellistel maailmalavadel, nagu Berliini Konzerthaus, New Yorgi Avery Fisher Hall (praeguse nimetusega David Geffen Hall), Peterburi Filharmoonia suur saal ja Maria teatri kontserdisaal, Kölni Filharmoonia, Helsingi Musiikkitalo, Stockholmi Berwaldhallen jt.

ERSO plaadistuste kõrget kvaliteeti on esile tõstetud mainekates klassikalise muusika ajakirjades ning sellega on kaasnenud mitmed tunnustused, millest olulisim on Eesti esimene Grammy (2004, dirigent Paavo Järvi), värskeimad aga aasta klassikaalbumi tiitel 2020. aastal Eesti muusikaauhindade jagamisel Elleri sümfooniliste poeemide teise plaadi eest (dirigent Olari Elts) ning Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia ERSO-le ja Olari Eltsile seniste Elleri muusika salvestiste eest. Suurepärane koostöö on ERSO-l selliste mainekate plaadifirmadega, nagu Chandos, BIS, Onyx, samuti Ondine, ERP jt.

Lisaks kohalikele raadio- ja telekanalitele on ERSO kontserte üle kandnud Mezzo ja medici.tv ning EBU vahendusel on need jõudnud paljudesse Euroopa raadiojaamadesse. 2020. aastal alustas tegevust ERSO TV (erso.tv), kus saab vaadata kõiki orkestri *live*-kontserte ning juba toimunud esinemisi.

ERSO koosseis

I viiul

Marta Spärniņa
kontsertmeister
Marge Uus
Kätlin Ivask
Nina Kawaguchi
Kristiina Aimla
Kirti-Kai Loorand
Astrid Muhel
Liis-Helena Väljamäe
Tõnis Pajupuu
Piret Sandberg
Fred Heinoja
Danae Taamal

II viiul

Kaido Välja
Triin Krigul
Miina Laanesaar
Maiu Mägi
Kristjan Nõlvak
Annelize Vlasenko
Varje Rimmel
Mari-Katrina Suss
Marlis Timpmann

Viola

Liina Žigurs
Helena Altmanis
Mall Help
Kaja Kiho
Karin Sarv
Martti Mägi
Juhan Palm-Peipman
Mari Aasa

Tšello

Theodor Sink
Andres Alexander Metspalu
Riina Erin
Tõnu Jõesaar
Katrin Oja
Lauri Toom

Kontrabass

Regina Udod
Janel Altroff
Xiaonan Nie
Imre Eenma

Flööt

Mari-Liis Vind
Linda Vood

Oboe

Aleksander Hännikäinen
Tõnis Traksmann

Klarnet

Soo-Young Lee
Taavi Orro

Fagott

Kristjan Kungla
Francesco Pio Russo

Metsasarv

Mattias Vihmann
Kalle Koppel

Trompet

Indrek Vau
Mart Kivi
Ivar Tillemann

Tromboon

Andres Kontus
Peeter Margus
Väino Põllu

Tuuba

Madis Vilgats

Timpanid

Adam Jeffrey

Löökpillid

Lauri Metsvahi
Kaspar Eisel

Harf

Eda Peäske

Eesti Kontsert: produtsent Lauri Aav, assistent Kaisa Kroon

HOOAJA
PEATOETAJA

admirals

LIVIKO
— anno 1898 —

AUTOPARTNER

OLEREX

SORAINEN

/eestikontsert

/eesti_kontsert

eestikontsert.ee